

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ KADINLARINDA MENOPOZ YAŞI VE ÖZELLİKLERİ

Dr. Utkan KOCATÜRK (x)

ÖZET

Bu araştırmamızda Doğu Anadolu bölgesi kadınlarında menopoz yaşı ve özellikleri incelenmiş, menopoz yaşını etkileyebilecek faktörler tartışılmıştır.

Kadın hayatında genellikle 45-50 yaşları arasında belli fizyolojik değişikliklerle karakterize "klimakterium" adı verilen bir devre başlar. Bir mânada çocuk doğurabilme kabiliyeti ile karakterize "cinsi olgunluk çağı"nın sonu ile "ihtiyarlık" adı verilen devre arasında biyolojik safhayı teşkil eden bu periyod'da en göze çarpar özellik, kadının âdetten kesilmesi yani menopoz olayıdır. Bu olayın tâbi olduğu faktörler, özellikle menopoz yaşının tesbiti ve etkilendiği hususlar birçok araştırmacının

dikkatini çekmiş, bu konuda geniş travaylar yayımlanmıştır. Bununla beraber klimakterium ve menopoz olaylarının henüz aydınlanmamış bazı yönleri bulunduğu da unutulmamalıdır.

Doğu Anadolu Bölgesi kadınlarında menopoz yaşı ve özelliklerini konu alan bu araştırmada, özellikle menopoz'da yaş faktörünün çeşitli etkilerle münasebeti incelenmiş, kadınlarımızda klimakterium'un seyri ve tâbi olduğu hususiyetler belirtilmeye çalışılmıştır.

MATERYEL VE METOD

Bu araştırma Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kliniklerine

çeşitli nedenlerle müracaat eden Doğu Anadolu Bölgesine ait hastalar yanında

(x) Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hast.—Doğum Kürsüsü Doçenti ve Yöneticisi

Erzurum ve çevresinde yaşayan klimakterium devresini geçirmiş yaşları 37-81 arasında yerli halka mensup 1553 kadın üzerinde yapılmıştır. Bu gurup kadınlara klimakterium, menopoz ve diğer hususlarla ilgili sorular yöneltilmiş, alınan cevaplar anket kâğıtlarına geçirilmiştir.

Araştırmaya tâbi tutulan 1553 kadının 1532'sinde spontan, 21'inde operatif müdahale sonucu menopoz teşekkül ettiği görülmüştür. Araştırmamız spontan menopoz ve özelliklerini kapsadığından, müdahale sonu meydana gelen klimakterium ve menopoz vak'aları analiz dışı bırakılmıştır.

B U L G U L A R

1532 spontan menopoz gösteren kadın üzerinde yapmış olduğumuz analizde menopoz'un en erken 35 en geç 55 yaşında görüldüğünü, kadınların büyük çoğunluğunda (% 77.19) bu olayın 44-48 yaşları arasında

meydana geldiğini tesbit ettik. Bu incelememizde Doğu Anadolu Bölgesi kadınlarında menopoz yaşı ortalamasının 45.8 olduğu saptanmıştır. Bu sonuç Tablo: I 'de gösterilmiştir.

TABLO : I

Menopoz yaşı ve yüzde oranları

Menopoz yaşı	vak'a sayısı	% oranı	menopoz yaşı	vak'a sayısı	% oranı
35	1	% 0.06	46	274	% 17.88
36	3	% 0.19	47	286	% 18.66
37	2	% 0.13	48	176	% 11.48
38	5	% 0.32	49	81	% 5.28
39	11	% 0.71	50	29	% 1.89
40	24	% 1.56	51	15	% 0.97
41	26	% 1.69	52	12	% 0.78
42	32	% 2.08	53	7	% 0.45
43	86	% 5.61	54	11	% 0.71
44	191	% 12.46	55	4	% 0.26
45	246	% 16.71	56	—	—

Toplam : 1532

Doğu Anadolu Bölgesine has 45.8 ortalama menopoz yaşı gözönüne alınarak yapılan erken-normal-geç menopoz

devreleri ayırımında, 1532 kadının 190'ında 35-43 yaşları arasında erken menopoz, 1183 'ünde 44-48 yaşları arasında

normal menoz, 159'unda 49-55 yaşları arasında geç menoz tesbit ettik.

Bu bulgu Tablo: II'de gösterilmiştir.

TABLO II
Erken - normal ve Geç Menoz oranları

Menoz çağı	kadın sayısı	% oranı
erken menoz(35-43 yaş)	190	% 12.4
normal menoz(44-48 yaş)	1183	% 77.2
geç menoz (49-55 yaş)	159	% 10.3
Toplam	1532	

Erken, normal ve geç menoz'un menarçe yaşı ile ilgisini araştıran analizimizde, menarçe yaşı ortalamasının erken menoz'da 13.51, normal

çağda menoz'da 13.72, geç menoz'da 13.45 olduğunu tesbit ettik. Bu bulgular Tablo : III, IV ve V'de gösterilmiştir.

TABLO : III
Erken menoz vak'alarında menarçe yaşı

Menarçe	kadın sayısı	% oranı
10	1	% 0.52
11	3	% 1.57
12	26	%13.68
13	64	%33.68
14	69	%36.31
15	20	%10.52
16	5	% 2.63
17	2	% 1.05
Toplam	190	

Menoz'un kadının cinsî olgunluk çağında medeni durumu ile ilgisini araştıran analizimizde evlilik oranının erken menoz'da % 77.36, normal

çağda menoz gurubunda % 89.18, geç menoz gurubunda % 72.32 olduğunu tesbit ettik. Bu sonuç Tablo: VI, VII ve VIII'de gösterilmiştir.

TABLO : I V

Normal çağda menopoz vak'alarında menarçe yaşı

<u>menarçe yaşı</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
10	3	% 0.25
11	30	% 2.53
12	111	% 9.38
13	329	%27.81
14	406	%34.31
15	285	%26.09
16	17	% 1.43
17	2	% 0.16
Toplam		1183

TABLO : V

Geç menopoz vak'alarında menarçe yaşı

<u>Menarçe yaşı</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
10	2	% 1.25
11	2	% 1.25
12	26	%16.35
13	56	%35.22
14	44	%27.65
15	22	%13.83
16	7	% 4.40
17	—	—
toplam		159

TABLO : VI

Erken menopoz vak'alarında kadının medeni durumu

<u>medeni hal</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
evli	147	%77.36
dul	12	% 6.31
bekâr.....	31	%16.31
toplam :		190

TABLO : VII

Normal çağ'da menozoz vak'alarında kadının medeni hali

<u>medeni hal</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
evli	1055	%89.18
dul	101	% 8.53
bekâr.....	27	% 2.28
toplam : 1183		

TABLO : VIII

Geç menozoz vak'alarında kadının medeni hali

<u>medeni hal</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
evli	115	%72.32
dul	34	%21.38
bekâr	10	% 6.28
toplam : 159		

1532 kadının reprodüktif çağda yaptıkları doğum sayısı bakımından analizimizde erken menozoz gurubunda nullipar sayısının % 22.64'e yükseldiğini, buna mukabil bu oranın normal

çağda menozoz'da % 6.57, geç menozoz'da ise % 4.69 olduğunu tesbit ettik. Bu bulgular Tablo: IX,X ve XI 'de gösterilmiştir.

TABLO : IX

Erken menozoz vak'alarında parite durumu

<u>parite</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
Doğum yapmamış	36	%22.64
1 doğum	74	%44.54
2 doğum	28	%17.61
3 doğum	12	% 7.54
4—10 doğum	9	% 5.66
toplam 159 (evli ve dul)		

TABLO : X

Normal devre'de menozoz vak'alarında parite durumu

Parite	kadın sayısı	% oranı
Doğum yapmamış	76	% 6.57
1 doğum	112	% 9.68
2 doğum	203	%17.56
3 doğum	385	%33.30
4—16 doğum	380	%32.87
toplam 1156 (evli ve dul)		

TABLO : XI

Geç menozoz gösteren kadınlarda parite durumu

parite	kadın sayısı	% oranı
Doğum yapmamış	7	% 4.69
1 doğum	12	% 8.05
2 doğum	24	%16.10
3 doğum	36	%24.16
4—13 doğum	70	%46.97
toplam 149 (evli ve dul)		

Menozoz yaşının kadının önceki âdet düzeni ile münasebetini araştıran analizimizde âdetlerde düzensizlik oranının erken menozoz gurubunda % 33.68,

normal devre menozoz gurubunda % 14 .03 geç menozoz gurubunda ise % 16.98 olduğunu tesbit ettik. Bu bulgular Tablo: XII, XIII ve XIV'de özetlenmiştir.

TABLO : XII

Erken menozoz vak'alarında eski âdet düzeni

Âdet durumu	kadın sayısı	% oranı
Düzenli	126	%66.31
Düzensiz	64	%33.68
Toplam 190		

TABLO : XIII

Normal devrede menopoş gösteren vak'alarda eski âdet düzeni

Âdet düzeni	kadın sayısı	% oranı
Düzenli	1017	%85.96
Düzensiz	166	%14.03
Toplam	1183	

TABLO : XIV

Geç menopoş vak'alarında eski âdet düzeni

Âdet düzeni	kadın sayısı	% oranı
Düzenli	132	%83.01
Düzensiz	27	%16.98
Toplam	159	

Klimakterium devresini geçirmiş 1532 kadının bünye tipi bakımından yapılan analizinde erken menopoş gurubunda, vak'aların büyük kısmının (% 66.31) piknik yapıda oldukları görüldü. Normal devrede menopoş gösteren grupta ise kadın çoğunluğunun

(77.59) astenik yapıda olduğu dikkatimizi çekti. Geç menopoş gurubunda % 54.08 vak'anın piknik, % 45.91 vak'anın astenik yapıda olduğu görüldü. Bu sonuçlar Tablo: XV, XVI ve XVII 'de özetlenmiştir.

TABLO : XV

Erken menopoş vak'alarında bünye tipi

Bünye tipi	kadın sayısı	% oranı
Astenik	64	%33.68
Piknik	126	%66.31
Toplam	190	

TABLO : XVI

Normal devrede menopoş gösteren kadınlarda bünye tipi

Bünye tipi	kadın sayısı	% oranı
Astenik	918	%77.59
Piknik	265	%22.40
Toplam	1183	

TABLO : XVII

Geç devrede menopoz gösteren kadınlarda bünye tipi

Bünye tipi	kadın sayısı	% oranı
Astenik	73	%45.91
Piknik	86	%54.08
Toplam	159	

1532 kadının reproduktif çağlarındaki beslenme durumlarını hedef alan araştırmamızda erken menopoz gurubunda % 38.94, normal devre menopoz gurubunda % 29.41, geç menopoz vak'a-

larında ise % 33.96 oranında beslenme yetersizliği tesbit edilmiştir. Bu analizimiz Tablo: XVIII, XIX ve XX de özetlenmiştir.

TABLO : XVIII

Erken menopoz gurubunda beslenme durumu

beslenme durumu	kadın sayısı	% oranı
Yetersiz beslenme	74	%38.94
vasat beslenme	96	%50.52
iyi beslenme	20	%10.52
Toplam	190	

TABLO : XIX

Normal devre menopoz gurubunda beslenme durumu

beslenme durumu	kadın sayısı	% oranı
yetersiz beslenme	348	%29.41
vasat beslenme	617	%52.12
iyi beslenme	218	%18.42
Toplam	1183	

TABLO : XX

Geç menopoz grubunda beslenme durumu

beslenme durumu	kadın sayısı	% oranı
yetersiz beslenme	54	%33.96
vasat beslenme	91	%57.23
iyi beslenme	14	% 8.80
Toplam	159	

1532 kadının önceki psişik hayatına dair yaptığımız analizde erken menopoz gösteren kadınların % 24.73 'ünde, normal devrede menopoz gösteren kadınların % 15.89 'unda, geç menopoz gurubunda ise % 18.86 oranında

kadınların gençlik, olgunluk veya veya evlilik devrelerinde huzursuz bir hayat sürdürdükleri tesbit edilmiştir. Bu bulgular Tablo: XXI, XXII ve XXIII'de özetlenmiştir.

TABLO : XXI

Erken menopoz vak'alarında psişik faktör

<u>Psişik faktör</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
Huzurlu	143	%75.26
Huzursuz	47	%24.73
Toplam	190	

TABLO : XXII

Normal devrede menopoz vak'alarında psişik faktör

<u>Psişik faktör</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
Huzurlu	985	%84.10
Huzursuz	188	%15.89
Toplam	1183	

TABLO : XXIII

Geç menopoz vak'alarında psişik faktör

<u>Psişik faktör</u>	<u>kadın sayısı</u>	<u>% oranı</u>
Huzurlu	129	%81.13
Huzursuz	30	%18.86
Toplam :	159	

Klimakterium devresinde menopoz'un hangi mevsime isabet ettiğine dair analizimizde, kadınların 326'sı bu hususu tam olarak hatırlayamadıklarını hatırlayabilen 1206 kadın ise son âdeti-

nin daha ziyade kış ve sonbahar mevsimlerine isabet ettiğini söylemişlerdir. Bu sonuç Tablo: XXIV 'de gösterilmiştir.

TABLO : XXIV

Menopoz 'un mevsim ile ilgisi

mevsim	kadın sayısı	% oranı
İlkbahar	125	%10.36
Yaz	220	%18.24
Sonbahar	315	%26.11
Kış	546	%45.27
Toplam		1206

1532 spontan menopoz vak'asında kadınların 1357 'sinde menopozdan bir süre önce âdetlerin düzenini kaybettiği, küçük bir grupta ise menopoz'un,

âdetler düzenli seyredirken âniden meydana geldiğini tesbit ettik. Bu bulgu Tablo: XXV'de gösterilmiştir.

TABLO : XXV

Menopoz'un tedrici veya âni meydana geliş oranı

Menopoz'a geçiş	vak'a sayısı	% oranı
Tedrici olarak	1357	%88.57
Âni olarak	175	%11.42
Toplam		1532

Spontan menopoz gösteren 1532 kadının klimakterium devresinde gösterdikleri belirtiler bakımından yapmış olduğumuz analizde bunların % 68'inin

semptomuz, % 31.20 'sinin ise semptomlu seyrettiğini tesbit ettik. Bu sonuç Tablo: XXVI'de gösterilmiştir.

TABLO : XXVI

Klimakterium devresinde belirti		
belirti durumu	vak'a sayısı	% oranı
Semptomlu	478	%31.20
Semptomsuz	1054	%68.79
Toplam		1532